

Maalahden kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

2026–2030

Sisällys

Maalahden kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma	1
1 Johdanto	3
2 Lait ja ohjausasiakirjat	4
3 Nykytilanne	5
3.1 Kokemukset tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta.....	7
3.2 Kokemukset syrjinnästä	9
3.3 Koettu turvallisuus	11
3.4 Osallistava yhteisöllisyys	11
3.5 Yhdenvertaisuus kunnan kanssa asioidessa.....	12
3.6 Mahdollisuus vaikuttaa asioihin, jotka koskevat kunnan toimintaa	12
3.7 Tieto ajankohtaisista asioista ja päätöksistä.....	13
3.8 Kunnan palvelut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta	14
3.9 Kaksikielisyys	15
3.10 Kehitysehdotukset.....	16
4 Tavoitteet ja toimenpiteet	17
5 Seuranta ja vastuut.....	21
6 Sanasto	22

1 Johdanto

Tämä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on osa Maalahden kunnan pitkäjänteistä ja järjestelmällistä työtä, jonka tavoitteena on luoda kaikille turvallinen, kestävä ja inklusiivinen kunta. Suunnitelma perustuu kunnan arvoihin: nähdään ihminen, luodaan turvallisuutta ja kohdataan jokainen kunnioittavasti ja lämmöllä. Tarkoituksena on varmistaa, että kaikkia kuntalaisia kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti riippumatta sukupuolesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta, etnisyydestä, uskonnosta tai muusta uskomuksesta, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, kielestä tai iästä.

Selvien ja läpinäkyvien prosessien, syrjinnän vastaisen aktiivisen työn ja moninaisuuden tervetulleeksi toivottavan kulttuurin avulla Maalahden kunta vahvistaa turvallisuutta ja luottamusta yhteiskunnassa. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus luovat perustan osallisuuden luomiselle, terveyden edistämiseksi ja sille, että kaikille asukkaille annetaan mahdollisuus vaikuttaa ja kehittyä omista lähtökohdistaan käsin.

Kuntastrategian mukaisesti Maalahden kunta työskentelee turvallisten ympäristöjen ja yhdenvertaisten palvelujen hyväksi sekä kohtaa asukkaat ammattimaisesti lämmöllä ja välittäen. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu asukkaiden kokemuksiin ja tunnistettuihin kehityskohteisiin, kuten tarpeeseen lisätä osallisuutta, tiedon saatavuutta sekä koettua tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta käytännössä. Tämä suunnitelma on elävä ohjausasiakirja, joka tukee päivittäistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä sekä luo selkeyttä tavoitteisiin, toimenpiteisiin ja seurantaan.

2 Lait ja ohjausasiakirjat

Kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö perustuu voimassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön ja siihen periaatteeseen, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Viranomaisena kunnalla on erityinen vastuu varmistaa, että kukaan ei altistu syrjinnälle ja että tasa-arvoa edistetään kaikessa kunnan toiminnassa.

Suomen perustuslaissa vahvistetaan yhdenvertaisuuden periaatteet. Perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan tai syrjiä esimerkiksi sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuusperiaate käsittää myös sukupuolten välisen tasa-arvon. Perustuslaki painottaa lasten oikeutta tulla kohdelluiksi tasa-arvoisesti yksilöinä ja sitä, että heille annetaan siten mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ikäänsä ja kehitystään vastaavasti.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain tarkoituksena on estää sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä sekä edistää tasa-arvoa yhteiskunnassa. Lain mukaan viranomaisten tulee suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti edistää tasa-arvoa toiminnassaan ja varmistaa, että tasa-arvonäkökulma huomioidaan päätöksenteossa, työprosesseissa ja palveluissa.

Yhdenvertaisuuslaki selventää viranomaisten vastuuta yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän ehkäisemiseksi. Laki edellyttää, että viranomaiset työskentelevät yhdenvertaisuuden parissa aktiivisesti ja ennalta ehkäisevästi ja laativat suunnitelman tätä työtä varten. Syrjintä on kiellettyä riippumatta siitä, onko se välitöntä vai välillistä. Kyse voi olla esimerkiksi häirinnästä, tarvittavien mukautusten epäämisestä tai kehottamisesta syrjintään.

Maalahden kunta on allekirjoittanut *Eurooppalaisen naisten ja miesten tasa-arvon peruskirjan* (CEMR). Sen myötä kunta on sitoutunut työskentelemään pitkäjänteisesti ja järjestelmällisesti yhdenvertaisuuden puolesta sekä kansainvälisten suositusten että kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Allekirjoittaminen tarkoittaa, että kunnan on edistettävä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa kaikessa kunnan toiminnassa, ehkäistävä syrjintää ja huomioitava tasa-arvo päätöksenteossa, suunnittelussa ja palveluissa. Työn on oltava suunnitelmallista, ja sen on käsitettävä kaikki toiminta-alueet ja edistettävä kaikkien yhtäläisiä oikeuksia, mahdollisuuksia ja vaikutusvaltaa.

Maalahden kunnalle myönnettiin vuonna 2024 Unicef Suomen Lapsiystävällinen kunta -tunnustus. Tunnustus on voimassa kaksi vuotta (2024–2026). Kunta on vuodesta 2020 alkaen työskennellyt YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja Unicefin kansainväliseen lapsiystävälliset kaupungit -malliin perustuvan toimintamallin mukaisesti. Unicef voi uusia tunnustuksen sen perusteella, miten kunta on toteuttanut toimintasuunnitelmaa, jonka kunta laatii kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman 2025–2026 tavoitteina on ehkäistä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista ja ulkopuolisuutta sekä edistää lasten ja nuorten turvallisuutta ja osallisuutta. Mallin parissa tehtävä työ tukee kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tuomalla esiin lasten edun sekä lasten oikeudet ja osallisuuden.

3 Nykytilanne

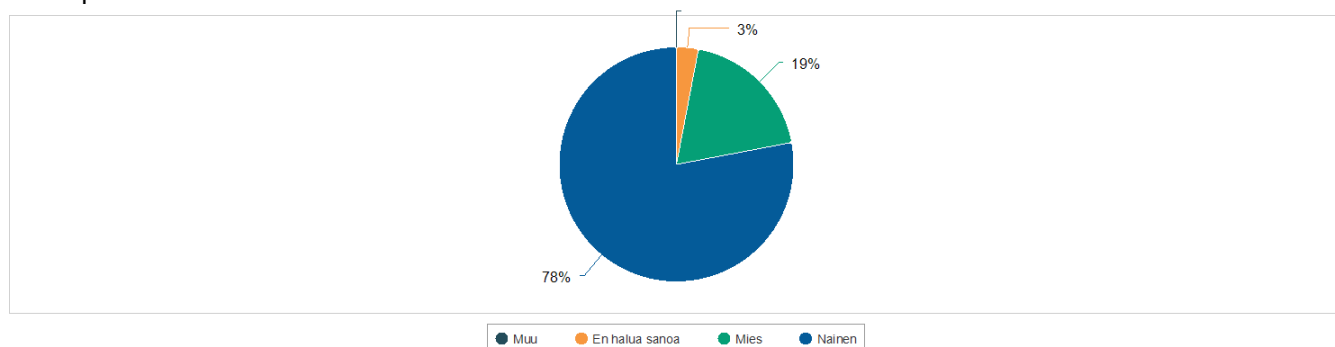
Jotta ymmärrys nykytilanteesta syvenisi, kunta toteutti asukaskyselyn tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen, kohtaamiseen ja esteettömyyteen liittyvistä kokemuksista. Käsitys nykytilanteesta perustuu nykyisiin työskentelytapoihin ja asukkaiden kokemuksiin. Kyselytutkimus tehtiin 2–3 viikon aikana huhtikuussa 2026, ja se oli saatavilla kunnan verkkosivustolla, sosiaalisissa medioissa ja kirjastoissa.

Jäljempänä kuvatut osa-alueet valaisevat, miten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus koetaan Maalahden kunnassa, ja muodostavat pohjan tulevalle analyysille sekä tuleville painopistealueille ja kehitykselle. Kyselyn tulosten analyysi esitetään yleispiirteisesti kunkin osa-alueen kohdalla.

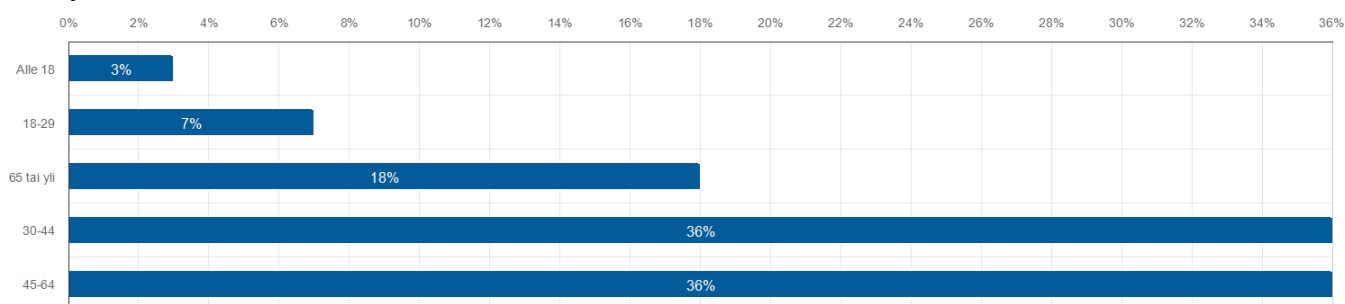
Kyselyyn vastasi yhteensä 69 ihmistä, joista merkittävä enemmistö oli naisia. Suurin osa vastaajista kuului ikäryhmiin 30–44 ja 45–64. Alle 18-vuotiaiden osuus vastaajista oli 3 prosenttia ja yli 65-vuotiaiden osuus 18 prosenttia. Vastaajista 96 prosenttia ilmoitti äidinkielekseen ruotsin, 1 prosentti suomen ja noin 3 prosenttia muun kielen. Vastaajia oli kaikista kylistä, mutta puolet vastaajista oli Yttermalaxista.

Kyselytutkimuksen toteuttamisen lisäksi vammaisneuvostoa, vanhusneuvostoa ja nuorisovaltuustoa kuultiin toukokuussa 2026 Maalahden kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelusta. Erityinen painopiste oli kunnan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävissä toimenpiteissä.

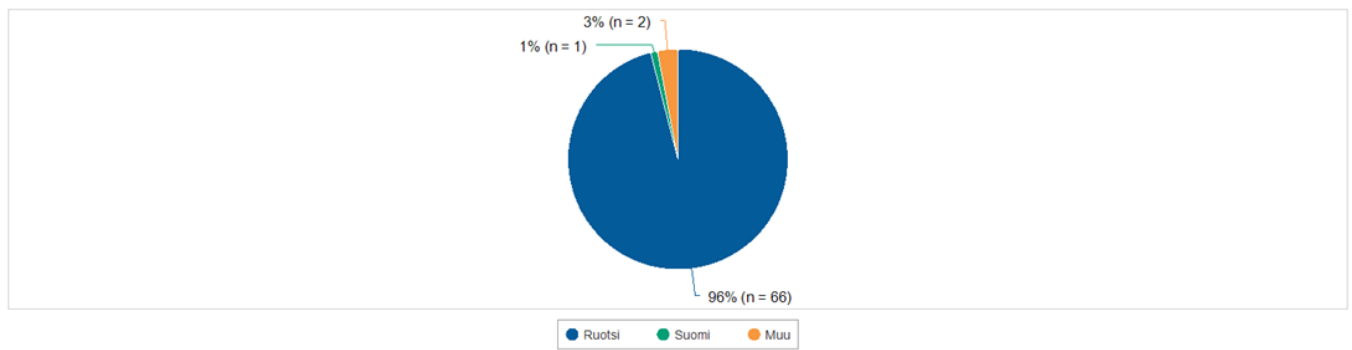
”Sukupuoli”

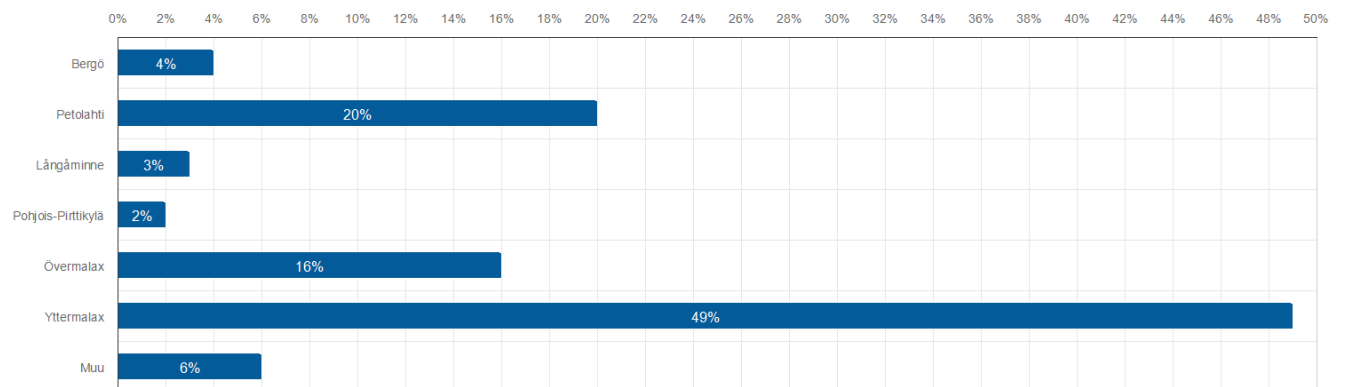
”Ikäryhmä”

”Äidinkieli”

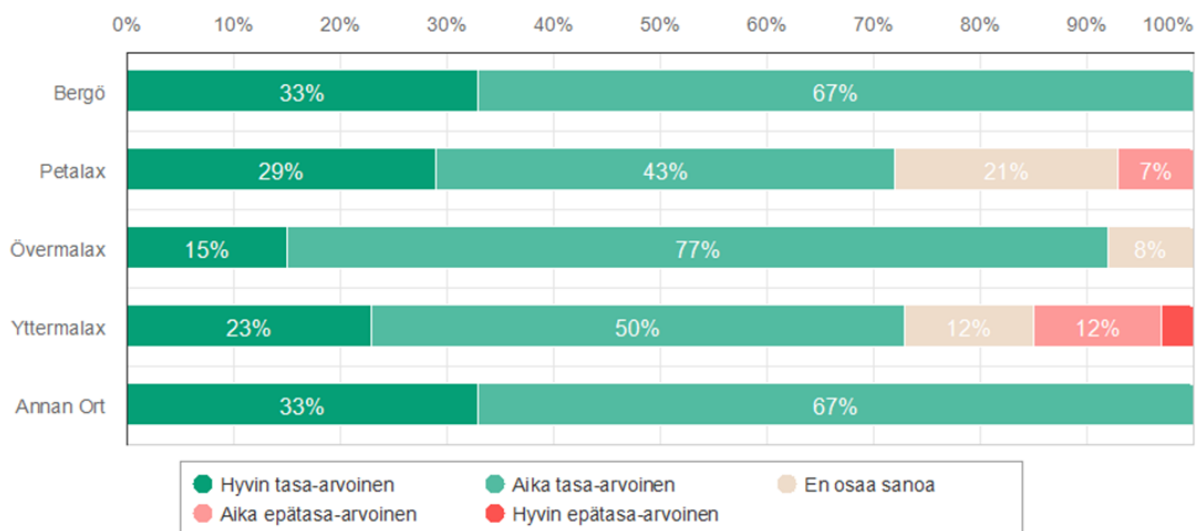
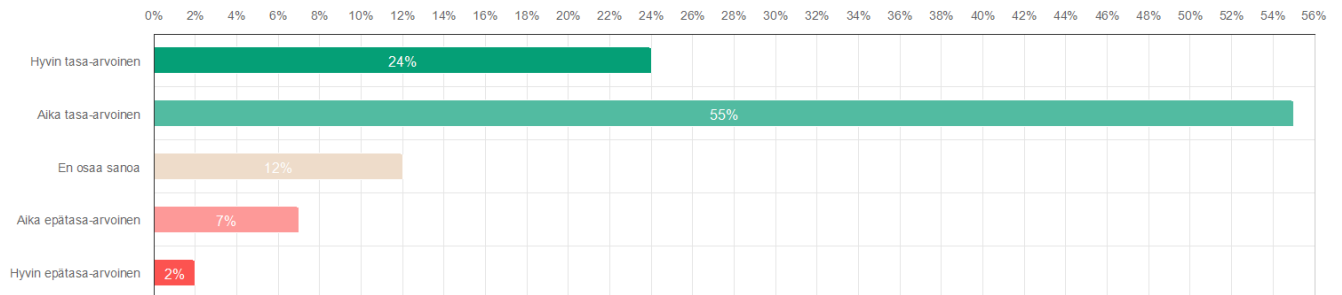
”Asuinpaikka”

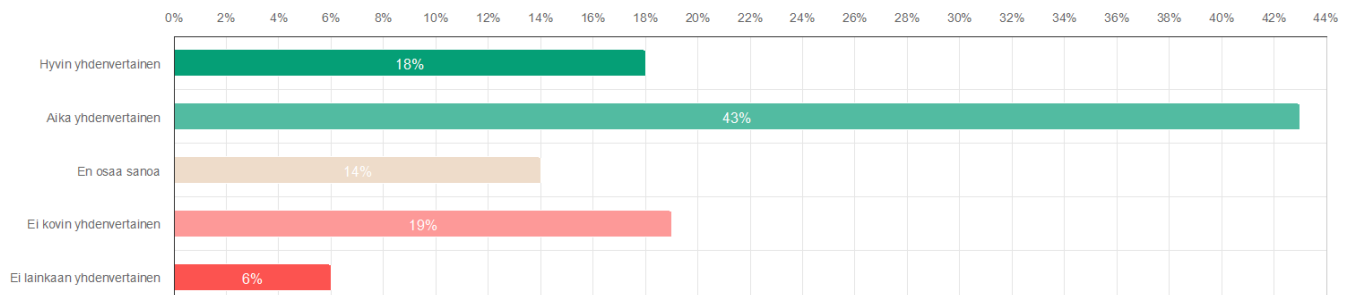
3.1 Kokemukset tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta

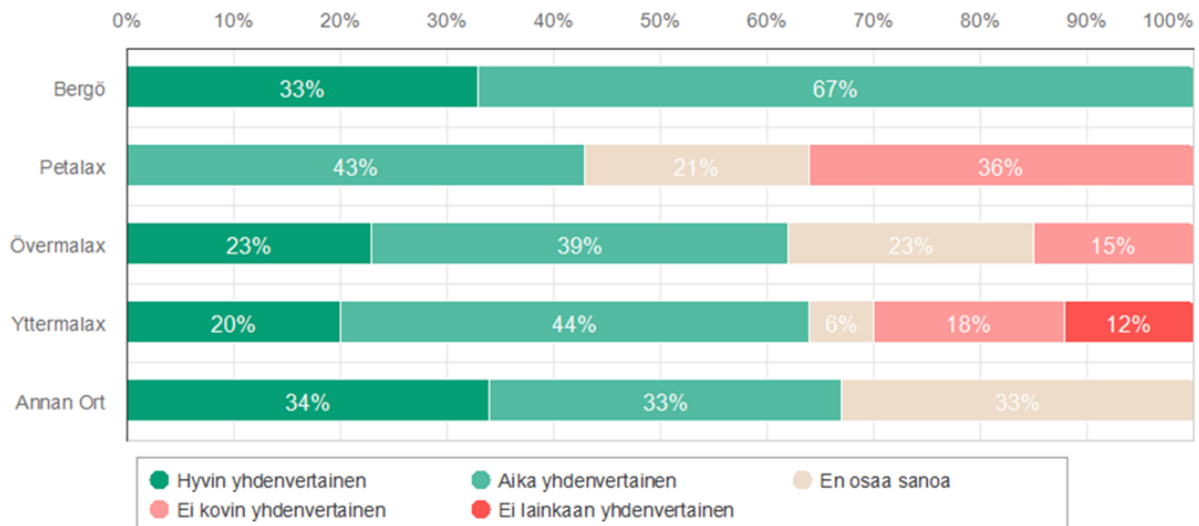
Jäljempänä esitetään vastaukset, jotka koskevat kokemuksia tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta.

”Miten tasa-arvoiseksi koet kunnan asuinpaikkana?”

”Miten yhdenvertaiseksi koet kunnan asuinpaikkana?”

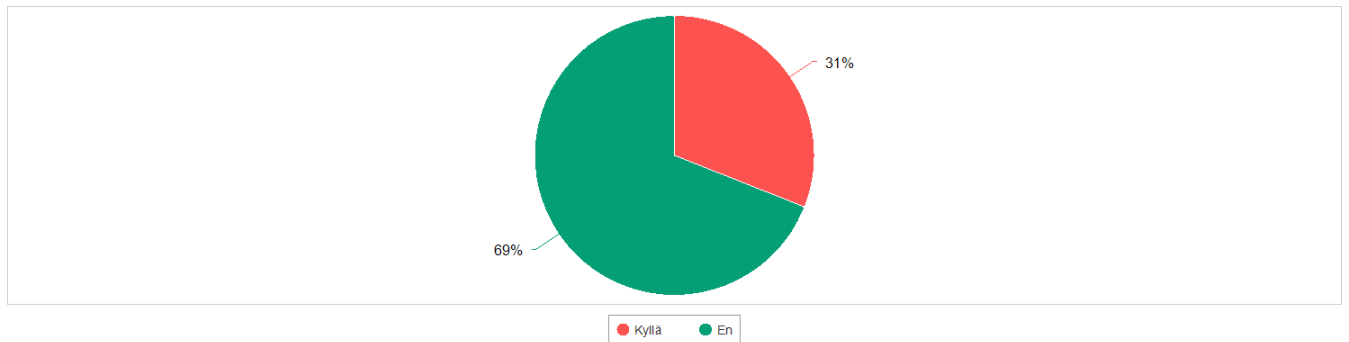

Kyselyn tulokset osoittavat, että koettu tasa-arvo on yleisesti korkealla tasolla: lähes 79 prosenttia asukkaista piti kuntaa asuinalueena hyvin tai aika tasa-arvoisena ja vain 9 prosenttia piti sitä hyvin tai aika epätasa-arvoisena. Koettu yhdenvertaisuus eroaa merkittävästi tästä: 25 prosenttia vastasi, ettei pidä kuntaa kovin tai lainkaan yhdenvertaisena.

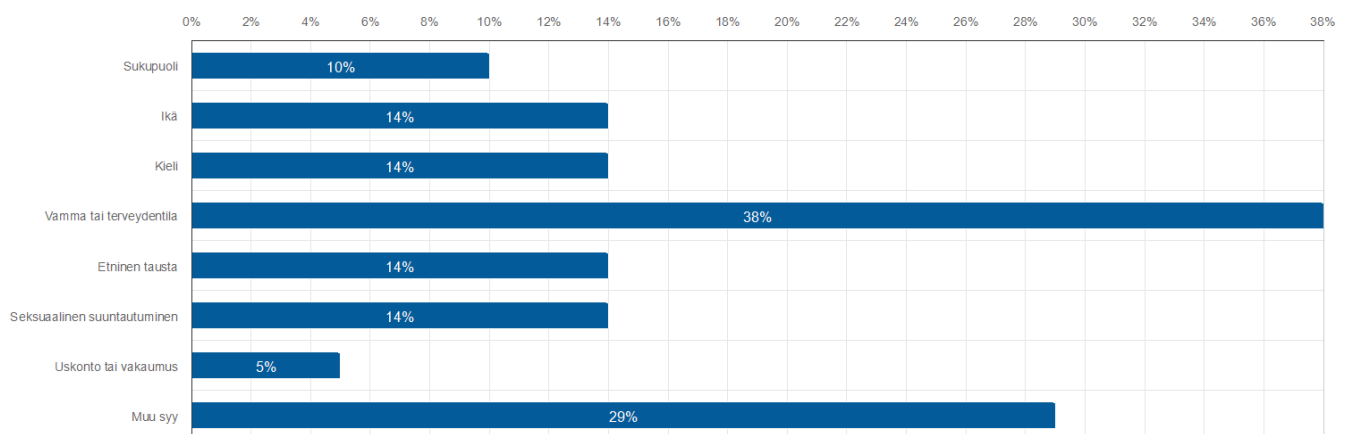
Analysoitaessa kokemuksia asuinpaikan mukaan käy ilmi, että Petolahdessa ja Yttermalaxissa asuvien mielestä kunta on aika tai hyvin epätasa-arvoinen. Ne vastaajat, joiden mielestä kunta ei ole kovin tai lainkaan yhdenvertainen, asuivat lähinnä Petolahdessa, Övermalaxissa ja Yttermalaxissa.

3.2 Kokemukset syrjinnästä

”Oletko kokenut syrjintää Maalahden kunnan toiminnassa viimeksi kuluneen vuoden aikana?”

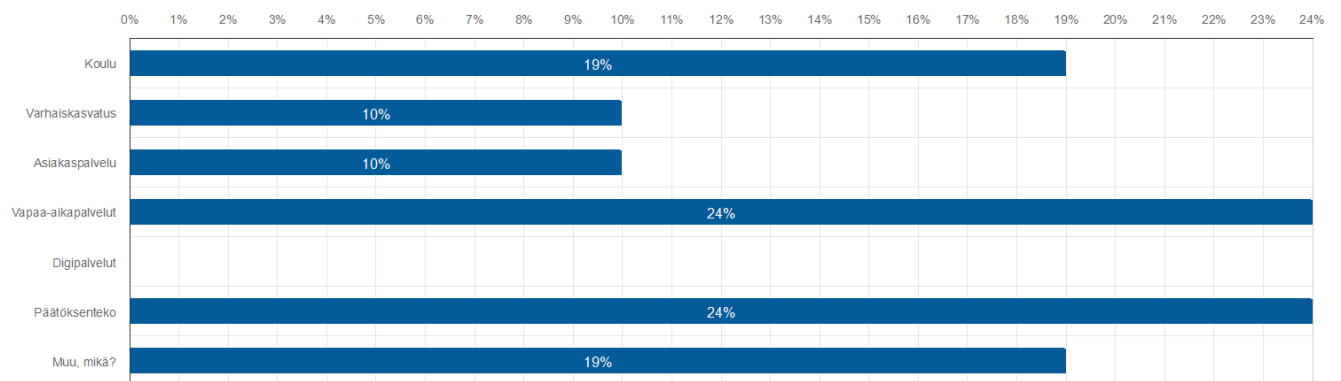

”Mikä oli syrjinnän syy?”

31 prosenttia vastaajista ilmoitti kokeneensa syrjintää viimeisen vuoden aikana. Vamma tai terveydentila oli tavallisin syy syrjinnälle. Muiden kuin yhdenvertaisuuslaissa tunnistettujen syrjintäperusteiden ilmoitettiin olevan syynä 29 prosentissa vastauksista.

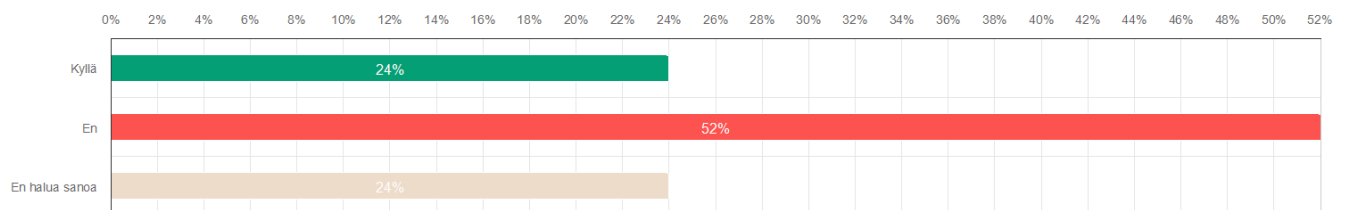
”Missä yhteydessä syrjintä tapahtui?”

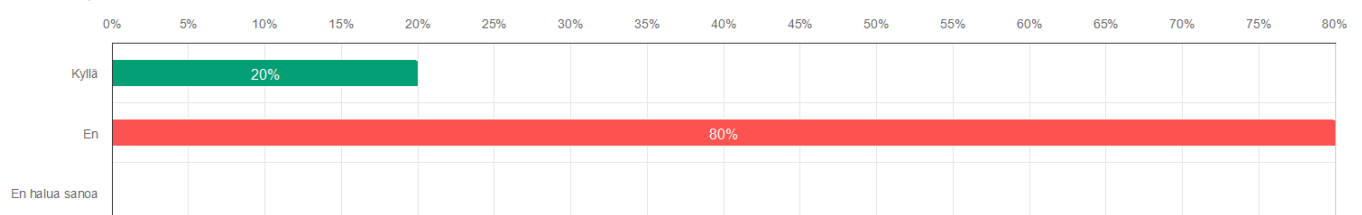
Noin viidesosa vastaajista ilmoitti, että syrjintä tapahtui jossain muualla kuin koulussa, varhaiskasvatuksessa, asiakaspalvelussa, vapaa-aikapalveluissa, digipalveluissa tai päätöksenteossa. Vapaamuotoiset vastaukset osoittavat, että myös terveydenhuollossa, asuntopolitiikassa ja työelämässä on koettu syrjintää: esimerkiksi ulkomaalaista ja suomalaista työvoimaa koettiin kohdeltavan eri tavoin.

Muista vaihtoehdoista vapaa-aikapalvelut (24 prosenttia) ja päätöksenteko (24 prosenttia) olivat tavallisimmat yhteydet, joissa syrjintää koettiin.

”Ilmoititko tapahtuneesta?”

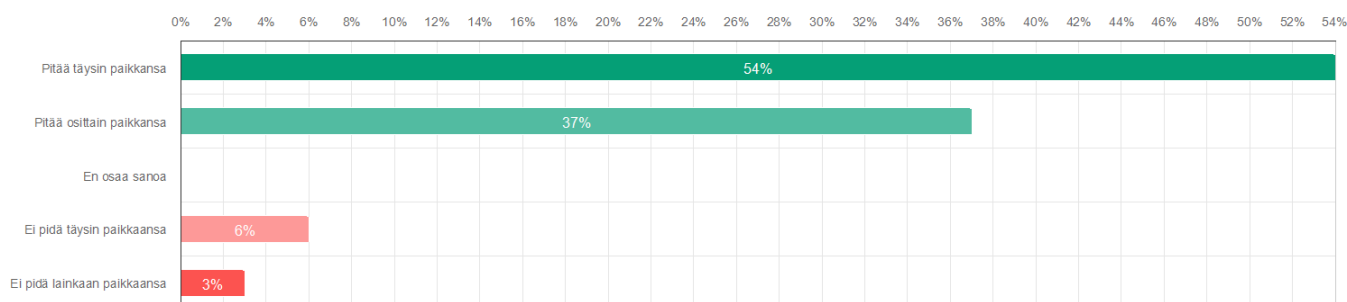
Koitko, että ilmoituksesi otettiin vakavasti?

Suurin osa (52 prosenttia) syrjintää kokeneista oli jättänyt ilmoittamatta tapahtuneesta. 80 prosentissa niistä harvoista tapauksista, joissa tapahtuneesta oli ilmoitettu, koettiin, että asiaa ei otettu vakavasti. Kysymykseen ”miten toivot, että tapahtunutta olisi käsitelty?” ei tullut vastauksia.

3.3 Koettu turvallisuus

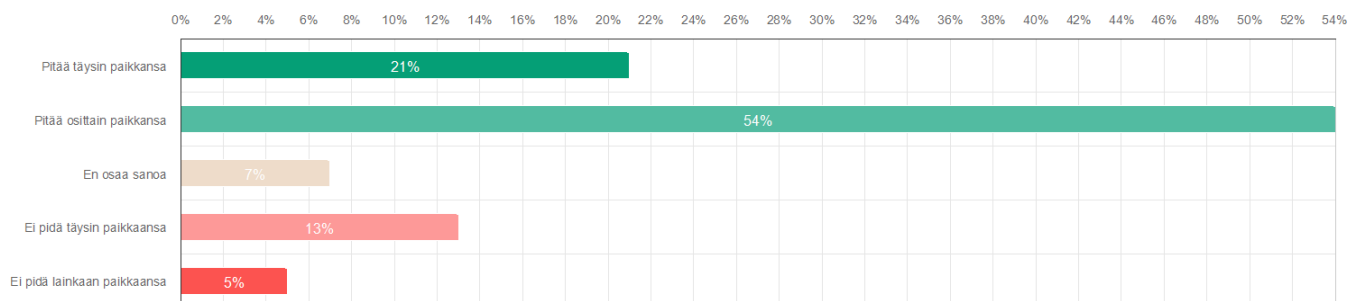
”Koen, että Maalahdessa on turvallista liikkua.”

Maalahden kunta koetaan yleisesti turvalliseksi: yli 90 prosenttia vastaajista oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kunnassa on turvallista liikkua. Ne vastaajat, jotka eivät koe oloaan turvalliseksi kunnassa, ilmoittivat vapaamuotoisissa vastauksissa suurimmiksi syiksi fyysiseen ympäristöön liittyvät puutteet. Vastauksissa mainittiin tarve tievalaistuksen lisäämiselle ja teiden kunnossapidolle, erityisesti alueilla, joilla lapsiperheet liikkuvat. Turvattomuutta aiheuttavina tekijöinä mainittiin myös ylinopeus ja sudet.

3.4 Osallistava yhteisöllisyys

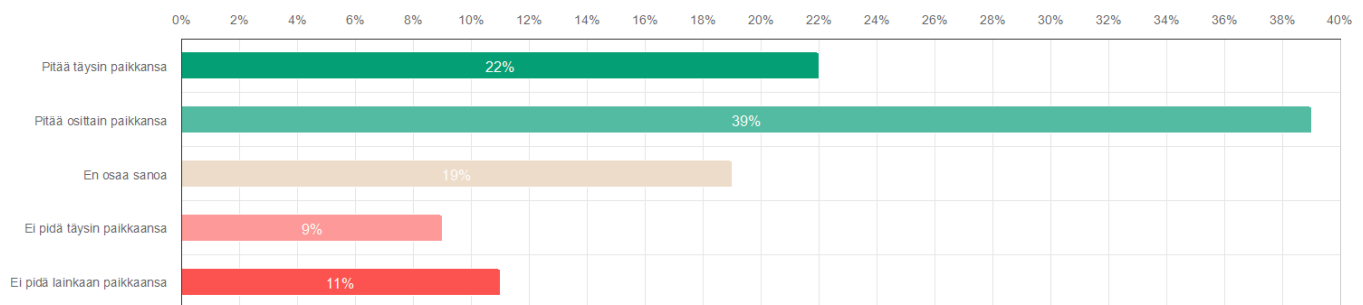
”Koen, että kunnassa on lämmin ja osallistava yhteisöllisyys.”

75 prosenttia vastaajista ilmoitti kokevansa, että kunnassa on lämmin ja osallistava yhteisöllisyys. 18 prosenttia vastaajista ilmoitti, että ei täysin tai osittain koe yhteisöä lämpimäksi ja osallistavaksi. Vapaamuotoisissa vastauksissa he nostivat esiin haasteet päästä mukaan sosiaalisiin piireihin, erityisesti jos on ennestään yksinäinen. Myös rasismi ja sukupuolirooleihin liittyvät konservatiiviset arvot mainittiin esteinä osallistavalle yhteisöllisyydelle. Lisäksi mainittiin kokemus siitä, että pienemmissä kylissä, kuten Bergössä, on helpompi päästä mukaan yhteisöön.

3.5 Yhdenvertaisuus kunnan kanssa asioidessa

”Koen, että kunnan kanssa asioidessa kaikkia asukkaita kohdellaan yhdenvertaisesti.”

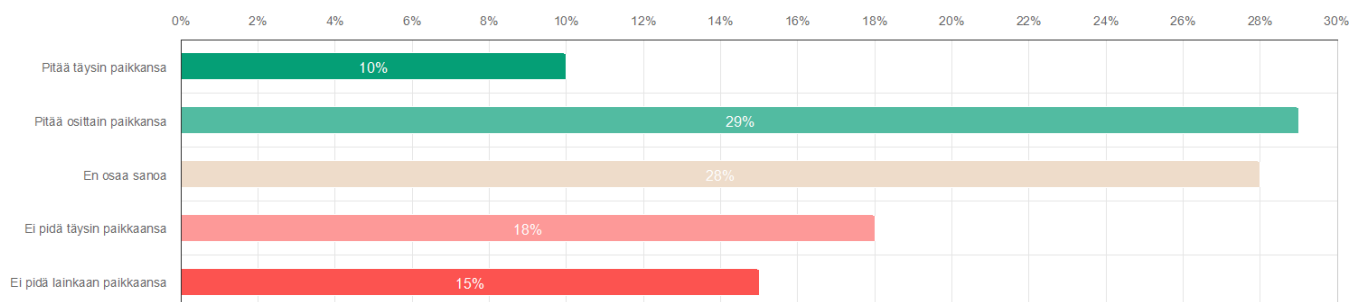

Noin 61 prosenttia asukkaista koki, että kaikkia kohdellaan yhdenvertaisesti kunnan kanssa asioidessa. Kritiikkiä herätti kokemus suosimisesta ja siitä, että kohtaamiseen vaikuttaa se, kuka on. Esiin nousi myös huoli rikkaiden ja köyhien välisestä polarisaatiosta sekä nuorten hyvinvoinnista. Lisäksi esiin nousi kokemus siitä, että suomenkielisiä palveluja huononnetaan asteittain.

Vastauksista selviää myös, että vammaisiin, psyykkisesti sairaisiin ja alle 65-vuotiaisiin eläkeläisiin toivotaan keskittyttävän enemmän, jotta heidän mahdollisuutensa käyttää palveluja ja osallistua toimintaan paranisivat.

3.6 Mahdollisuus vaikuttaa asioihin, jotka koskevat kunnan toimintaa

”Koen, että voin vaikuttaa asioihin, jotka koskevat kunnan toimintaa.”

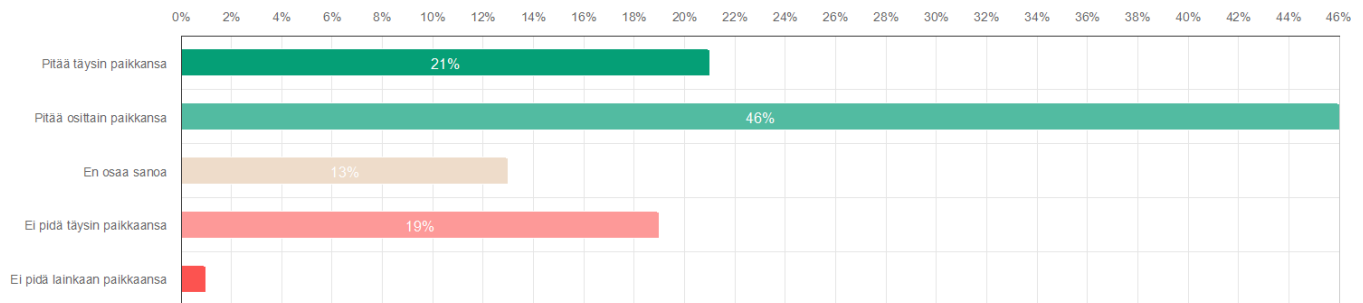

Noin 40 prosenttia vastasi kokevansa, että he voivat vaikuttaa kunnan asioihin. Noin 30 prosenttia vastasi puolestaan kokevansa, ettei heillä ole mahdollisuutta vaikuttaa, ja noin 30 prosenttia valitsi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”.

Vaikutusmahdollisuuksiensa puutteesta kertoneiden vastaajien joukossa koettiin, että viranhaltijat ja luottamushenkilöt tekevät päätöksiä kuulematta niitä henkilöitä, joita asia koskee. Vastauksissa mainittiin, että päättäjiin on vaikea saada yhteyttä, että monista asioista päättää viranhaltija ja että on epäselvää, miten yksityishenkilönä voi vaikuttaa. Vastauksissa ilmeni myös tarve saada lisätietoa siitä, miten voi osallistua ja vaikuttaa.

3.7 Tieto ajankohtaisista asioista ja päätöksistä

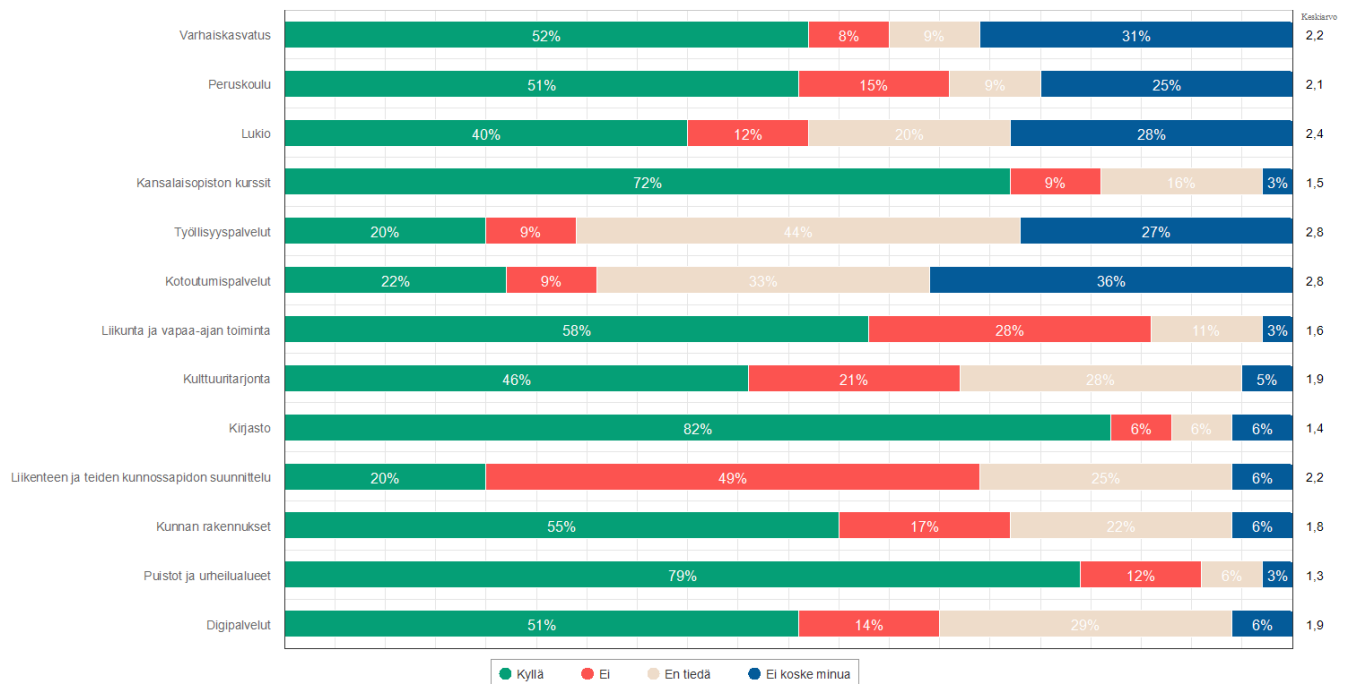
”Koen, että saan riittävästi tietoa kunnan päätöksistä ja ajankohtaisista asioista.”

Lähes 70 prosenttia vastaajista oli tyytyväisiä kunnan tiedottamiseen. Ne vastaajat, joiden mielestä väite ei pitänyt täysin tai lainkaan paikkaansa, toivoivat parempaa tiedon saatavuutta. Useampi vastaaja huomautti, että digitaalinen tieto on sekavaa ja että päivitykset tulevat verkkosivustolle myöhään. Erityisesti akuuteissa tilanteissa, kuten veteen liittyvissä ongelmissa, toivotaan suoraa tiedottamista ikäihmisille, jotka eivät käytä sosiaalista mediaa. Toiveena on myös, että tärkeä tieto olisi saatavilla myös paperisena. Lisäksi vastauksissa korostettiin kunnan tiedotuslehden merkitystä.

3.8 Kunnan palvelut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta

”Koetko, että seuraavat kunnan palvelut ja paikat ovat esteettömiä ja yhdenvertaisia kaikille?”

Kirjasto, puistot ja urheilualueet saivat korkeat pisteet, mutta 49 prosentin mielestä liikenteen ja teiden kunnossapidon suunnittelu ei ole esteetöntä ja yhdenvertaista kaikille.

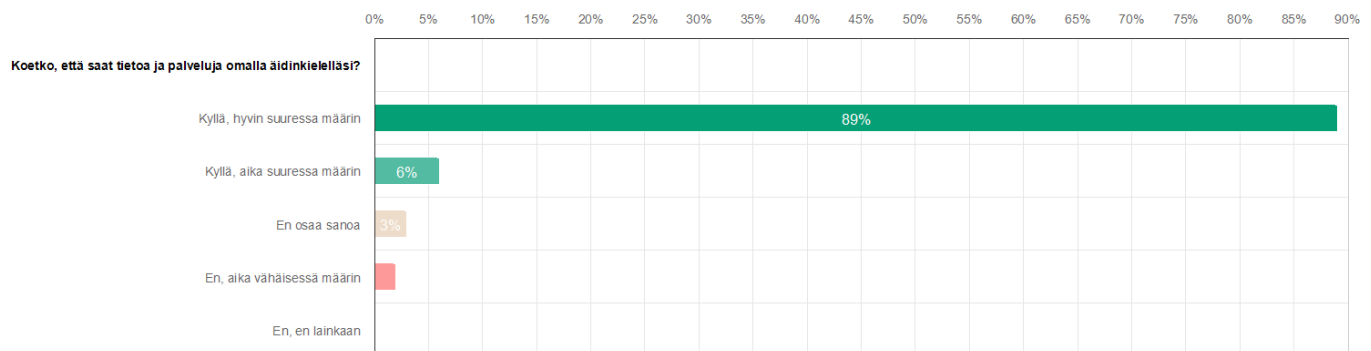
Runsaat 30 prosenttia vastaajista vastasi myös vapaamuotoiseen kysymykseen ”miten palveluista voisi tulla esteettömpiä ja yhdenvertaisempia?”. Edellä on poiminto saaduista vastauksista ja ehdotuksista.

- **Vapaa-aika, kulttuuri ja urheilu:** Useat vastaajat kokivat, että miesten tyypillisesti suosimia urheilulajeja, kuten jääkiekkoa ja jalkapalloa, priorisoidaan taloudellisesti kulttuurin ja naisten suosimien kiinnostuksen kohteiden edelle. Vastaajat ehdottivat panostamista laajempaan kulttuuritarjontaan, tanssiin, taitoluisteluun, kuorotoimintaan ja uimiseen/vesiliikuntaan. Myös toiminta-avustusten jaosta todettiin, että eri toimintojen välistä jakoa voitaisiin tarkistaa sukupuolet huomioon ottaen. Vastauksissa nostettiin myös esiin, että kunnan tilat voisivat olla käytettävissä maksuttomasti asukkaiden liikunta- ja toimintamahdollisuuksien edistämiseksi.
- **Esteettömyys ja osallisuus:** Toivottiin, että vammaisten seuralaiset voisivat osallistua maksuttomasti kansalaisopiston kursseille. Tästä voidaan jo nyt sopia (ilmoittautumisen yhteydessä), joten selkeämpi tiedottaminen osallistujille on tarpeen. Lisäksi ilmeni kysyntää sille, että julkisista ympäristöistä tehtäisiin soveltuvampia pyörätuoleille ja että vammaisia osallistettaisiin yleisesti toiminnan suunnitteluun.

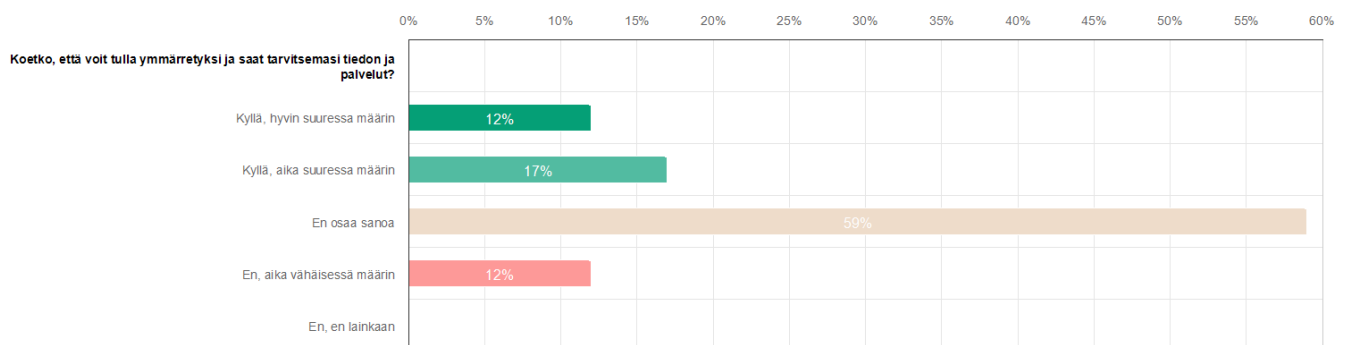
- **Koulutus ja tuki koulussa:** Koulutuksesta nostettiin esiin muun muassa, että koulunkäynninohjaajat ja kouluvalmentajat on tärkeää säilyttää resursseina. Vanhemmat voivat kokea, että on vaikeaa saada tukea lapsille, joilla on oppimisvaikeuksia. Vastauksissa ilmeni toiveita siitä, että kunnan kasvua vahvistetaan panostamalla enemmän suomenkieliseen varhaiskasvatukseen ja kouluun.
- **Palvelut kylissä:** Toistuvasti nousi esiin, että kylissä asuvat kokevat olevansa huonompiosaisia kuin kunnan keskeisemmällä alueella asuvat. Vastauksissa mainittiin esimerkiksi kokemus siitä, että pienemmissä kylissä järjestetään vähemmän kansalaisopiston kursseja ja vapaa-ajantoimintaa ja että keskustan kehittämistä priorisoidaan.
- **Päätöksenteko ja palvelut:** Esiin nousi sen tärkeys, että esimerkiksi rekrytoinneissa ja hankinnoissa varmistetaan päätöksenteon riippumattomuus (esteellisyys tilanteiden välttäminen) ja että päätöksenteossa on edustettuna useita näkökulmia.

3.9 Kaksikielisyys

”Jos äidinkielenäsi on ruotsi tai suomi”

”Jos äidinkielenäsi ei ole ruotsi tai suomi”

Ruotsinkieliset vastaajat totesivat olevansa tyytyväisiä omalla äidinkielellään annettuihin palveluihin. Suomenkielisten ja muunkielisten osalta tilanne on epäselvä, koska vastaajia oli hyvin vähän. Muut kuin suomen- tai ruotsinkieliset kokivat suomen- ja ruotsinkielisiä suuremmissa määrin, etteivät tule ymmärretyksi tai saa tarvitsemiaan tietoja tai palveluja.

3.10 Kehitysehdotukset

”Mitä Maalahden kunta voisi tehdä edistääkseen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta vielä enemmän?”

- **Suurempi läpinäkyvyys päätöksenteossa:** Vastaajat toivoivat anonyymejä rekrytointiprosesseja, jotta voitaisiin ehkäistä ikään, sukupuoleen ja nimeen perustuvaa syrjintää. Lisäksi toivottiin, että päätöksenteon perusteista ja resurssien jaosta oltaisiin avoimempia. Selvien kriteerien tärkeys päätöksenteossa ja päätösten perustelemissa nostettiin esiin – erityisesti kun on kyse kunnan palveluista ja tehtävistä. Toivottiin myös asukkaiden ja päättäjien välistä avointa vuoropuhelua sekä asukkaille parempia mahdollisuuksia tulla kuulluiksi.
- **Esteettömyyden ja osallisuuden parantaminen:** Useat ehdotukset koskivat vammaisten tai sosiaalisista haasteista tai psyykkisistä sairauksista kärsivien henkilöiden osallistamista toiminnan suunnitteluun. Toivottiin, että julkisista ympäristöistä tehtäisiin esteettömämpiä muun muassa pyörätuoleille ja lastenvaunuille.
- **Laajempi vapaa-aika- ja kulttuuritarjonta:** Monilla oli näkemys, että kunnan tulisi panostaa tasapuolisemmin erilaisiin kiinnostuksen kohteisiin. Asukkaat toivoivat lisää resursseja kulttuuriin, vesiliikuntaan ja nuorille eläkeläisille suunnattuun toimintaan.
- **Yhdenvertaisuus ja kielellinen yhdenvertaisuus:** Ehdotettiin, että koko kuntaa pidettäisiin elävänä tarjoamalla palveluja ja kursseja myös pienemmissä kylissä. Yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi sekä rasismin, homofobian ja stereotyyppisten sukupuoliroolien vähentämiseksi ehdotettiin yhdenvertaisuutta ja normikriittisyyttä käsitteleviä koulutuksia kouluihin, yhdistyksiin ja työpaikoille. Suomenkielisten palvelujen vahvistamiseksi ehdotettiin päiväkotiryhmien parempaa yhteensovittamista ja kunnan markkinoinnin lisäämistä suomenkielisille. Myös parempia mahdollisuuksia digitaalisiin palveluihin toivottiin.
- **Aktiivinen johtaminen ja viestintä:** Asukkaat toivoivat, että johtavat päättäjät osoittaisivat tukensa moninaisuudelle symbolisilla teoilla, esimerkiksi osallistumalla Prideen. Lisäksi painotettiin sen tärkeyttä, että kunta tiedottaa myös jatkossa fyysisen tiedotuslehden ja sanomalehtien kautta, jotta tavoitetaan ne, jotka eivät käytä digitaalisia kanavia.

4 Tavoitteet ja toimenpiteet

Maalahden kunta työskentelee jatkuvasti edistääkseen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Kunta järjesti vuonna 2026 kaikille työntekijöille (pakollisena) ja luottamushenkilöille tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta käsittelevän koulutuksen, jonka erityisenä painopisteenä olivat seksuaalivähemmistöt. Kuntastrategiassa 2026–2030 yhdenvertaisuus, moninaisuus ja inklusiivisuus ovat keskeisiä, ja monet strategian tavoitteista ja toimenpiteistä pyrkivät edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Myös Lapsiystävällinen kunta -mallin puitteissa työskennellään aktiivisesti syrjinnän ja ulkopuolisuuden vähentämiseksi sekä lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi.

Kunnalla on myös hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus, jotka sivuavat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä ja palvelujen kehittämistä erityisesti kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta.

Maalahden kunta on konkreettisena toimenpiteenä julistautunut *syrjinnästä vapaaksi alueeksi*. Tavoitteena on ehkäistä syrjintää ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Tarkoituksena on vaikuttaa asenteisiin, lisätä tietoisuutta ja tehdä selväksi, ettei syrjintää hyväksytä kunnan toiminnassa. Syrjinnästä vapaa alue tarkoittaa, että kaikki asukkaat, asiakkaat ja työntekijät tuntevat itsensä tervetulleiksi ja tulevat kohdatuiksi oikeudenmukaisesti ja kunnioittavasti – riippumatta henkilökohtaisista ominaisuuksista. Kunnan verkkosivustolla on palautelomake, jolla voi jättää ilmoituksen syrjinnästä. Paperilomakkeita on saatavilla kirjastoista. Työ on jatkuva prosessi, jota seurataan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön puitteissa.

Seuraavat tavoitteet ja toimenpiteet konkretisoivat Maalahden kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä käytännössä. Ne perustuvat lainsäädännön vaatimuksiin, nykytilanteen analyysiin ja kunnan strategiaan tavoitteisiin, jotka ilmenevät muun muassa kuntastrategiasta, lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmasta ja hyvinvointisuunnitelmasta. Tavoitteet ja toimenpiteet toimivat toimialojen ohjenuorana päivittäisessä työssä.

Kehityskohde	Toimenpide	Vastaava	Mittari/tavoitetaso
Syrjinnän ehkäiseminen	Julistetaan kaikki alueet syrjinnästä vapaiksi ja pidetään ne sellaisina yhteisten suuntaviivojen, näkyvän viestinnän ja henkilöstön säännöllisen muistuttamisen avulla. Myös muita toimijoita, esimerkiksi yhdistyksiä, kehoitetaan julistamaan alueensa syrjinnästä vapaiksi.	Osasto- ja yksikönpäälliköt. Lapsiystävällinen kunta -tiimi.	Kaikki kunnan kiinteistöt, joissa kunnalla on toimintaa, on julistettu syrjinnästä vapaiksi alueiksi, ja siitä on viestitty. Kampanjaan osallistuvien yhdistysten määrä. Tavoitearvo: 10.
	Kunnan kotoutumis- ja työllistämiskoordinaattori osallistuu työhön, jonka tavoitteena on tavoittaa vasta maahan tulleet ja koulujärjestelmän ulkopuolella olevat lapset ja nuoret. Kotoutumis- ja työllistämiskoordinaattori työskentelee aktiivisesti tavoittaakseen vasta maahan tulleet ja tukeakseen heidän kiinnittymistään yhteiskuntaan.	Hyvinvointi- ja henkilöstö- hallintoyksikkö.	Palaute ja asioiden määrä.
	Laaditaan ohje kunnantalolla ja kirjastoissa tapahtuvan syrjinnän ja kiusaamisen ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi.	Sivistysosasto. Lapsiystävällinen kunta -tiimi.	Ohje on tehty ja otettu käyttöön.
Naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistäminen	Tarkistetaan kunnan kerhotoimintaa sukupuolinäkökulmasta.	Hyvinvointi- ja henkilöstö- hallintoyksikkö.	Toteutettu analyysi.
	Vahvistetaan osaamista ja tietoisuutta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta varmistamalla, että olennainen tieto on henkilöstön ja luottamushenkilöiden saatavilla ja että sitä käsitellään perehdytyksissä ja koulutuksissa.	Lautakuntien esittelijät, osasto- ja yksikönpäälliköt.	Luottamushenkilöille ja työntekijöille tarjotaan jokaisella valtuustokaudella koulutusta tasa-arvosta, yhdenvertaisuudesta tai asioista, jotka edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.
Yhdenvertaisuuden varmistaminen	Vammaisia osallistetaan nykyistä laajemmin vapaa-ajan palvelujen suunnitteluun.	Hyvinvointi- ja henkilöstö- hallintoyksikkö.	Toteutetut panostukset.
	Vammaisneuvosto tarkastaa kunnan kiinteistöjen ja toiminnan esteettömyyden.	Vammaisneuvosto.	Toteutetut tarkastukset.
	Anonyymien rekrytointiprosessien kokeilu	HR ja palkkaava viranomainen.	Toteutetut rekrytoinnit.

	aloitetaan suunnitelman toimintakaudella.		
	Kunta huomioi Priden vuosittain liputuksen ja tapahtumien muodossa.	Kunnanhallitus ja hyvinvointi- ja henkilöstö-hallintoyksikkö.	Vähintään yksi tapahtuma/vuosi. Liputus vuosittain kesäkuussa.
	Turvallisten kävely- ja pyöräily-yhteyksien rakentaminen.	Kunnanhallitus, kunnanvaltuusto ja tekninen lautakunta.	Toteutettujen hankkeiden määrä.
	Laaditaan ehdotus yksityisteiden avustusmalliksi, jotta edistetään tiekuntien yhdenvertaista kohtelua kunnassa.	Tekninen osasto.	Laadittu malli.
	Vahvistetaan turvallista ja yhdenvertaista kohtaamista keskustelemalla yhteisistä kohtaamisen periaatteista uusien työntekijöiden perehdytyksissä, henkilöstökokouksissa ja esihenkilöiden tapaamisissa. Henkilöstöopas päivitetään, jotta siihen voidaan sisällyttää kohtaamisen periaatteet.	Osasto- ja yksikönpäälliköt.	Kohtaamisen periaatteet nostetaan esiin jokaisessa uusien työntekijöiden perehdytystilaisuudessa (2 tilaisuutta vuodessa). Kohtaamisen periaatteet sisältyvät henkilöstöoppaaseen, ja niistä viestitään sisäisesti.
	Varmistetaan yhdenvertaiset, saavutettavat ja kielellisesti inklusiiviset palvelut huomioimalla näkökulmat kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä sekä varmistamalla, että keskeinen tieto on eri kohderyhmien saatavilla.	Osasto- ja yksikönpäälliköt, viestintävastaavat.	Vähintään yhtä asiakasryhmää kuullaan vuosittain.
Osallisuuden, vaikutusvallan ja läpinäkyvyyden vahvistaminen	Tarjotaan asukkaille mahdollisuus esittää näkemyksiä kyselyjen, vuoropuhelun tai kuulemisten kautta ja tiedotetaan toteumasta.	Kunnanhallitus ja lautakunnat.	Vuodessa vähintään viisi toteutettua kuulemistä, päättäjien tapaamista tai kyselyä eri aiheista. Kuulemiset voidaan suunnata asukkaille, asiakasryhmille, yrityksille tai vaikuttamistoimielimille.
	Tehdään panostuksia tiedon levittämiseksi siitä, miten asukkaat voivat osallistua ja vaikuttaa.	Konsernihallinto.	Toteutettu tiedotuskampanja.
	Käytetään lapsivaikutusten arviointia valmisteluissa ja päätöksenteossa.	Kunnanhallitus ja lautakunnat.	Sellaisten valmistelujen ja päätösten määrä, joissa on käytetty lapsivaikutusten arviointia.

	Kuullaan 7.-luokkalaisia ja nuorisovaltuustoa siitä, millaiset toimenpiteet heidän mielestään vaikuttaisivat myönteisesti kouluterveyskyselyn tuloksiin.	Kunnanjohtaja ja sivistysjohtaja.	Toteutetut kuulemiset.
--	--	-----------------------------------	------------------------

5 Seuranta ja vastuut

Kuka vastaa toteuttamisesta? Jokainen osasto- ja yksikönpäällikkö vastaa siitä, että kullakin toimialalla huomioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja toteutetaan sitä. Luottamushenkilöt ottavat suunnitelman huomioon päätöksenteossa. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on huomioitava päivittäisessä toiminnassa kaikilla toimialoilla. Yksikönpäällikkö vastaa siitä, että yksikön henkilöstö tuntee suunnitelman ja sen toimenpiteet.

Kuka seuraa suunnitelman toteutumista? Jokainen toimiala seuraa omalta osaltaan, että suunnitelmaa toteutetaan toiminnassa. Hyvinvointi- ja henkilöstöhallintoyksikkö laatii tavoite- ja toimenpidetaulukon pohjalta suunnitelman seurannan vähintään kerran valtuustokaudessa. Seuranta annetaan kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle tiedoksi. Suunnitelman seuranta tehdään viimeistään vuonna 2029.

Milloin suunnitelma päivitetään? Tarvittaessa suunnitelmaa ja sen toimenpiteitä voidaan seurannan, saadun palautteen ja relevanttien tausta-aineistojen, kuten asukaskyselyjen, pohjalta tarkistaa tai täsmentää. Suunnitelma on siis elävä ohjausasiakirja, jota tarvittaessa päivitetään vastaamaan kunnan todellisia tarpeita ja edellytyksiä. Uusi asukaskysely ja suunnitelman tarkistaminen tehdään vähintään joka neljäs vuosi. Toisin sanoen suunnitelma päivitetään vuodeksi 2030.

6 Sanasto

Tasa-arvo

Tasa-arvossa on kyse sukupuolista. Se tarkoittaa, että ketään ei saa kohdella huonommin ja kellekään ei saa olla huonompia mahdollisuuksia sukupuolensa perusteella.

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia ja että kaikkia tulee kohdella tasapuolisesti riippumatta sukupuolesta, iästä, alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai jostakin muusta henkilökohtaisesta ominaisuudesta.

Vaikka tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden käsitteet erotetaan toisistaan lainsäädännössä, yhdenvertaisuus kattaa yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta myös sukupuolen.

Tosiasiallinen yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisten lopputulosten saavuttamiseksi ihmisiä joudutaan joskus kohtelemaan eri tavoin.

Syrjintä

Henkilöä kohdellaan jonkin henkilökohtaisen syyn takia huonommin kuin muita.

Välitön syrjintä

Syrjintää, jossa henkilöä kohdellaan henkilökohtaisen syyn takia huonommin kuin jotakuta muuta kohdellaan vastaavassa tilanteessa. Välitöntä syrjintää voivat olla häirintä, ohje syrjiä tai kohtuullisten mukautusten epääminen.

Välillinen syrjintä

Sääntö tai käytäntö, joka vaikuttaa käytännössä neutraalilta mutta joka syrjii joitakuita. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että palvelua annetaan vain yhdellä kielellä, että ainut palvelukanava on digitaalinen tai että palvelujen saatavuus rajoittaa joitakin ryhmiä enemmän kuin toisia.

Häirintä

Syrjinnän muoto: käyttäytymistä, jolla loukataan henkilön ihmisarvoa ja luodaan nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai aggressiivinen ilmapiiri.

Rasismi

Ihmisiä tai ihmisryhmiä arvioidaan tai kohdellaan alempiarvoisina esimerkiksi etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, äidinkielen tai uskonnon perusteella.

Ikäsyrjintä

Henkilöä kohdellaan huonommin ikänsä takia. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että tietyt ikäryhmät suljetaan ulos palveluista tai toiminnoista.

Moninaisuus

Ihmiset ja yhteisöt ovat erilaisia, ja nämä erot hyväksytään ja niitä kunnioitetaan.

Vammaisuus

Pitkäaikaiset fyysiset, psyykkiset, älylliset tai aisteihin liittyvät toimintarajoitteet, jotka voivat rajoittaa henkilön mahdollisuuksia osallistua samoilla edellytyksillä kuin muut. Syrjintä vammaisuuden takia on kiellettyä.

Kohtuulliset mukautukset

Yksittäisessä tilanteessa tarvittavat mukautukset, jotta vammaiset voivat osallistua sekä saada oikeuksia ja palveluja samoilla edellytyksillä kuin muut.

Seksuaalinen suuntautuminen

Seksuaalisen suuntautumisen määrittää se, kehen henkilö tuntee vetoa. Esimerkkejä seksuaalisista suuntautumisista ovat hetero-, homo-, bi- ja panseksuaalisuus.

Seksuaalinen häirintä

Seksuaalissävytteinen ei-toivottu käyttäytyminen, joka loukkaa henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta.

Sukupuolen ilmaisu

Tapa, jolla henkilö ilmaisee sukupuoltaan, esimerkiksi pukeutumisellaan, käytöksellään tai olemuksellaan.

Sukupuoli-identiteetti

Henkilön oma käsitys sukupuolestaan. Sukupuoli-identiteetti on yksilöllinen, eikä sen tarvitse vastata syntymässä vahvistettua juridista sukupuolta.

Osallisuus

Ihmisillä on mahdollisuus osallistua omiin ja yhteisiin asioihinsa, vaikuttaa niihin, tulla kuulluiksi sekä kokea olevansa merkityksellisiä ja kuuluvansa yhteiskuntaan.

Lähteet

Eurooppalainen naisten ja miesten tasa-arvon peruskirja paikallis- ja aluehallinnossa:
<https://skr.se/download/18.7db2aeb5197de52e929714c8/1752236027501/CEMR-deklarationen-svensk.pdf> (ruotsiksi)
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2024/2283-eurooppalainen-tasa-arvon-peruskirja>
(suomeksi)

Yhdenvertaisuuslaki:
https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2014/1325#chp_3

Suomen perustuslaki:
https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/731#chp_1_sec_5

Yhdenvertaisuuden edistäjän opas:
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/22ba6005-e170-490b-b739-87630434bd8c/content>

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta:
<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1986/609>

Maalahden kunnan asukaskysely tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta, 2026

Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli:
<https://www.lapsiystavallinenkunta.fi/>